

RADY PRE OBČANOV – príručka pre obyvateľstvo

Pri živelných pohromách, katastrofách a haváriách si ľudia spravidla uvedomujú riziká, ktoré ohrozujú existenciu alebo bránia realizácii ich potrieb, cieľov a plánov. Dôsledky veľkých havárií potvrdzujú drahú získané skúsenosti. Panika spôsobuje často viac strát na ľudských životoch a škôd na majetku, ako samotná havária. Najdôležitejší a rozhodujúci je problém informácií, ich rýchle vyhodnotenie a zabezpečenie prenosu informácií.

Cieľom tejto pomôcky je poskytnúť čo najviac informácií o tom, ako postupovať a ako sa správať pri živelných pohromách, haváriách alebo katastrofách.

Vybrané základné pojmy z oblasti civilnej ochrany

Mimoriadna situácia – na účely zákona NR SR č. 42/94 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov sa mimoriadnou situáciou rozumie obdobie ohrozenia alebo obdobie pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti na život, zdravie alebo majetok, ktorá je vyhlásená podľa tohto zákona; počas nej sa vykonávajú opatrenia na záchranu života, zdravia alebo majetku, na znižovanie rizík ohrozenia alebo činnosti nevyhnutné na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti.

Mimoriadna udalosť – živelná pohroma, havária, katastrofa alebo teroristický útok, pričom:

- **živelná pohroma** je živelná pohroma je mimoriadna udalosť, pri ktorej dôjde k nežiaducemu uvoľneniu kumulovaných energií alebo hmôt v dôsledku nepriaznivého pôsobenia prírodných síl, pri ktorej môžu pôsobiť nebezpečné látky alebo pôsobia ničivé faktory, ktoré majú negatívny vplyv na život, zdravie alebo na majetok,
- **havária** je mimoriadna udalosť, ktorá spôsobí odchýlku od ustáleného prevádzkového stavu, v dôsledku čoho dôjde k úniku nebezpečných látok alebo k pôsobeniu iných ničivých faktorov, ktoré majú vplyv na život, zdravie alebo na majetok.
- **katastrofa** je mimoriadna udalosť, pri ktorej dôjde k narastaniu ničivých faktorov a ich následnej kumulácii v dôsledku živelných pohromy a havárie.

Analýza územia je posúdenie nebezpečenstva pre prípad vzniku mimoriadnej udalosti s ohľadom na zdroje ohrozenia.

Ohrozenie – obdobie, počas ktorého sa predpokladá nebezpečenstvo vzniku alebo rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti.

Záchranné práce – sú činnosti na záchranu života, zdravia osôb a záchranu majetku, ako aj na ich odsun z ohrozených alebo z postihnutých priestorov. Súčasťou záchranných prác sú činnosti na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti a vytvorenie podmienok na odstránenie následkov mimoriadnej udalosti.

Sebaochrana – pomoc vlastnými silami a prostriedkami, ktorá sa zameriava na ochranu vlastnej osoby a jej najbližšieho okolia a smeruje k zmierneniu alebo k zamedzeniu pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti.

Núdzové zásobovanie – zabezpečenie dočasného minimálneho stravovania, minimálnych dávok pitnej vody a poskytovanie ďalších základných potrieb osobám postihnutým

mimoriadnou udalosťou v medziach existujúcich podmienok na prežitie, najmä dodávok elektrickej energie, zabezpečenie tepla a základné zdravotnícke zabezpečenie.

Núdzové ubytovanie – je zabezpečenie dočasného bývania osôb ohrozených alebo osôb postihnutých následkami mimoriadnej udalosti

Varovné signály

Varovanie obyvateľstva sa vykonáva varovnými signálmi :

Všeobecné ohrozenie – dvojminútovým kolísavým tónom sirén pri ohrození alebo vzniku mimoriadnej udalosti, ako aj pri možnosti rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti.

Ohrozenie vodou – šesťminútovým stálym tónom sirén pri ohrození ničivými účinkami vody.

Koniec ohrozenia – dvojminútovým stálym tónom sirén bez opakovania

Varovné signály a signál KONIEC OHROZENIA sa následne dopĺňajú hovorenou informáciou prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov.

Kolísavým tónom poplachových sirén v trvaní 2 minút sa počas vojny a vojnového stavu vyhlasuje aj ohrozenie v prípade možného vzdušného napadnutia územia republiky. Slovná informácia pri takomto ohrození obsahuje vymedzenie územia, pre ktoré je ohrozenie vyhlásené a výraz “Vzdušný poplach”.

Ak zaznie signál – nastáva núdzová situácia.

Počúvajte signál a zistite pred čím Vás varuje. Počúvajte tiež hlásenie obecného rozhlasu, rádia, TV alebo rozhlasových vozov.

!POZOR!

1x mesačne druhý piatok v mesiaci sa uskutočňuje o 12.00 hod. previerka funkčnosti sirén, o ďalších skúškach mimo tento termín informuje rádio a tlač !

Čo urobiť keď zaznie siréna – (mimo doby pravidelného preskúšania):

A) Pri pobyte v budove:

- zostať vo vnútri, prípadne sa ukryť v úkryte (ak je dostupný),
- uzavrieť a utesniť okná, dvere, vetráky, odstaviť klimatizáciu, vytvoriť izolovaný uzavretý priestor,
- zapnúť rozhlas, televíziu a sledovať vysielanie,
- očakávajte informácie a riadte sa podľa vysielaných pokynov, nepodceňujte riziko,
- telefonujte len v súrnom prípade, nezaťažujte telefónne linky,
- poskytnite pomoc nemocným, postihnutým osobám, osobám neschopným pohybu, starým osobám,
- postarajte sa o deti bez dozoru,
- zachovávajúte rozvahu a pokoj.

B) Pri pobyte mimo budovu:

Čo urobiť keď dôjde k úniku nebezpečných chemických látok

Únik nebezpečných chemických látok môže byť spôsobený deštrukciou stacionárneho zdroja nebezpečnej látky (výrobné zariadenie, sklad, zariadenie využívajúce nebezpečnú látku ako médium napr. chladiarenské zariadenie) alebo z mobilného zdroja pri preprave nebezpečnej látky (autá alebo železničné vagóny určené na prepravu nebezpečných látok).

Ohrozenie nebezpečnými chemickými látkami môže byť spôsobené aj teroristickým útokom s použitím bojových toxických chemických látok.

1. Únik nebezpečnej látky zo stacionárneho zdroja:

- ak zaznie varovný signál sirény zachovajte rozvahu, zorientujte sa podľa situácie a rozhodnite sa pre opustenie predpokladaného priestoru,
- vaše rozhodnutie je závislé od smeru vetra šíriaceho nebezpečnú látku zo zdroja úniku a Vašej polohy; ak sa nachádzate v smere vetra a ste v časovej tiesni okamžite vyhľadajte ukrytie v budovách,
- pripravte si improvizovanú ochranu dýchacích ciest, očí a odkrytých častí tela,
- na ochranu tváre, dýchacích ciest a očí použite vo vode namočenú nasiakavú tkaninu a priložte si tkaninu k ústam, nosu, zakryte si oči a dýčajte cez ňu,
- na nezakryté časti tela použite odev,
- informujte o nebezpečenstve tých občanov, ktorí nemuseli počuť varovný signál,
- poskytnite pomoc deťom, starším a bezvládnym osobám,
- uzavrite a utesnite okná, dvere, vetráky, odstavte klimatizáciu, vytvorte izolovaný uzavretý priestor,
- izolovaný uzavretý priestor vytvorte prelepením netesností páskou, väčšie netesnosti utesnite tkaninami namočenými vo vode s rozpustenými saponátmi,
- zapnite rozhlas, televíziu a sledujte vysielanie,
- očakávajte informácie a riadte sa podľa vysielaných pokynov, nepodceňujte riziko.

2. Únik nebezpečnej látky z mobilného zdroja:

- okamžite opustite najkratšou cestou predpokladaný priestor možného zamorenia,
- podriadiť sa pokynom vydávaných záchrannou službou alebo políciou,
- ak nemôžete opustiť priestor zamorenia vyhľadajte ukrytie v budovách a postupujte podľa horeuvedených pokynov.

3. Použitie bojových toxických chemických látok teroristickým útokom:

- okamžite opustite najkratšou cestou predpokladaný priestor možného zamorenia,
- okamžite chráňte si dýchacie orgány improvizovanými prostriedkami individuálnej ochrany (mokrou vreckovkou alebo inou tkaninou)
- podriadiť sa pokynom vydávaných záchrannou službou alebo políciou,
- ak nemôžete opustiť priestor zamorenia vyhľadajte ukrytie v budovách,
- pri zasiahnutí kvapalnou bojovou toxickou chemickou látkou použite všetky dostupné prostriedky pre jej odstránenie vodou prípadne dôkladným umytím mydlom v čo najkratšom čase,
- zasiahnutý odev bojovou toxickou chemickou látkou odložte čo najskôr,
- po opustení priestoru zasiahnutia vykonajte dôkladnú hygienickú očistu,
- zamorený odev uložte do polyetylénových vriec a naložte s ním podľa pokynov záchranej služby,
- aj v prípade ak nepocítujete žiadne zdravotné problémy vyhľadajte lekára.

C) Pri nutnosti urýchleného opustenia ohrozeného priestoru

V prípade, že chcete rýchlo opustiť priestor ohrozenia alebo sa nachádzate v zatvorených priestoroch vykonajte nasledovné opatrenia:

1. Uzatvorte prívod plynu, vody a elektriny.
2. Pripravte si a vezmite so sebou najnutnejšie veci (doklady, cenné veci – malých rozmerov, lieky a pod.).
3. Uzamknite byt.
4. Skontrolujte či Vaši susedia vedia o vzniknutej situácii.
5. V prípade, že vo Vašom okolí sa nachádzajú deti bez dozoru, starí alebo nevládni ľudia – pomôžte im.
6. Počúvajte miestny rozhlas, pokyny orgánov vykonávajúcich evakuáciu alebo autorádio, kde sa dozviete ďalšie potrebné informácie.
7. Priestor opúšťajte vždy kolmo na smer vetra.
8. Ak odchádzate k príbuzným alebo známym, nezabudnite po príchode nahlásiť svoj pobyt na príslušných úradoch (dôležité pre zistenie počtu zasiahnutých, nezvestných atď.)
9. Vždy zachovávajte rozvahu !